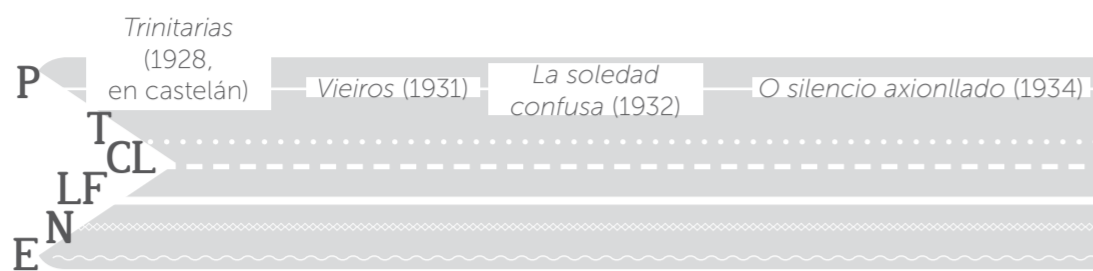

4 EN PROFUNDIDADE

5 EN PROFUNDIDADE

Ferrol, 30 de outubro de 1910

POESÍA

Carvalho publicou once libros de poesía.

... "dunha forma ou doutra -aínda que eu son polígrafo, xa que teño traballado en narrativa, en teatro e en ensaio-, creio que, efectivamente, o máis íntimo da miña personalidade está reflexado na poesía, até o extremo de que na mesma narrativa ou no mesmo teatro, considero que a parte máis persoal ou a parte máis orixinal, dentro da orixinalidade que cabe a un escritor do século XX depois de Xesucristo, é aquela que contén unha raíz lírica" (Fernán-Vello / Pillado, Conversas en Compostela, páx. 86)

TEATRO

En 1971, Carvalho Calero reuniu nun tomo o que, nas súas verbas, consideraba máis lexibel ou visibel do seu teatro. Un total de catro pezas ás que engade en 1982 outras catro.

"A minha afeición ao teatro, afeición que só esporadicamente pudem cultivar ao longo da minha vida, data dos meus anos infantís. Os meus pais, no pequeno Ferrol dos tempos da guerra europea e o após-guerra inmediato, acudían sistematicamente ao teatro Jofre cando o seu cenário nos brindava algun espectáculo" (Letras Galegas, páx. 322)

ENSAIO

Carvalho Calero ofrécenos magníficos exemplos de obras ensaísticas, tanto nas conferencias e artigos de xornal como, mesmo, na súa obra científica. Nas súas colectáneas como *Libros e autores Galegos* ou *Da fala e da escrita* podemos achar magníficos exemplos.

NARRATIVA

A obra narrativa de Carvalho Calero abre coa que foi a primeira novela da posguerra galega. *A gente da barreira*, escrita trala súa saída do cárcere, e prosegue con diversos títulos que van dende romances até obras de narrativa breve.

SOBRE A ACADEMIA

Carvalho Calero le o seu discurso de ingreso na Real Academia Galega o 17 de maio de 1958, seguido da resposta de Ramón Otero Pedrayo. Leva por título "Contribución ao estudo das fontes literarias de Rosalía".

"E nada de sabios que non escriban en galego ou de boas persoas que se supón que nos ven con simpatía, mentras teñamos xente acreta-da que siga a nosa liña" (Cartas, pax. 397)

"Polo que se refire ás vacantes da Academia, penso o que sigue. Debemos manter o acordo antre nós dous - que pode se estender, naturalmente- de non votar a quen non cultiven o galego" (Cartas, pax. 408-409)

DIFUSIÓN CULTURAL

Ao longo da súa vida Carvalho desenvolveu un importante traballo de difusión cultural quer mediante conferencias quer mediante escritos en xornais. E é consciente das carencias que en materia cultural ten Galiza. Ao longo de toda a vida Carvalho Calero foi consciente da necesidade da intervención pública, a través de calquera medio, para divulgar e visibilizar a problemática lingüística ou cultural. E foi na derradeira década da súa vida (1980-1990), cando acudiu a cantas peticións lle foron feitas desde a Asociación Socio-Pedagóxica Galega, a Asociación de Escritores en Lingua Galega, a Mesa pola Normalización Lingüística, a Agrupación Cultural da Coruña "Alexandre Bóveda", a Asociación "Medulio", de Ferrol, a Asociación "O Facho", da Coruña a Associação Galega da Lingua, etc. Ás veces atender este labor impídelle facer traballo de investigación.

"Non só as viaxes me rouban moito tempo, senón que aquí e alí malamente dou abasto ao meu traballo cotián. Pero o peor son as conferencias. (...) Tiven que dar catro en Santiago (...) Agora irei a Vigo porque me pareceu que non conviña refusar a invitación, pero todo iso perturbame enormemente. Proponheme non dar máis neste curso. Pero quen sabe se poderei manter o propósito?" (Carta de 27 de marzo de 1966)

A cegoña (1957), relato

As pitas baixo a chuvia (1952), relato

A xente da barreira (1951), romance

Os turbos (1950), relato

Anxo da terra (1950)

Gramática elemental del gallego común (1966). Primeiro libro dedicado por Carvalho á ciencia lingüística

Breviario antológico de la literatura gallega contemporánea (1966)

1960

Sete poemas galegos (1955)

Poemas pendurados dun cabelo (1952)

LINGÜÍSTICA E FILOLOXÍA GALEGAS

A preocupación de Carvalho pola lingua, tanto pola súa codificación como polo uso, arranca de moi novo e mantense ao longo da súa vida. Sobre o uso en público do galego e a necesidade de crear-mos espellos públicos de uso dan conta estas verbas extraídas dunha carta do 21 de maio de 1933: "Paréceme moi mal que falaras en castelán no mitin escolar. Hai que partir da hipótese de que todos os estudantes de Santiago coñecen o galego. A tesis debe ser: en Galicia, como non se actúe como funcionario oficial nunca debemos falar en castelán en público".

"Algumas persoas desinformadas tendem a presentar-me como um inovador, como um revolucionário polo que se refere ao conceito da nossa lingua, mas as minhas opinións, expressadas naturalmente conforme aos meus próprios parámetros pessoais, são sem embargo aquelas opinións, aqueles critérios que tradicionalmente se professam dentro do galeguismo. Uma doutrina revolucionária é, por exemplo, a de que o Galego é uma lingua que deve ser considerada absolutamente independente dentro das Línguas da Românica. Isso sim pode ser considerado inovador, ainda que com um tipo de revolução completamente contrário à realidade da experiência histórica (...) eu realmente não creio que se me pode considerar um dos pais do reintegracionismo. Mais bem sou um dos filhos, por que o reintegracionismo nasce cientificamente com o Romanismo, e politicamente com o Galeguismo." ("O portugués na Galiza", em *Letras galegas*, AGAL, pp. 24-25, 1984)

CRÍTICA LITERARIA

A década de 1950 confirma a vontade de Carvalho de se dedicar á crítica literaria. Primeiro por medio de colaboracións no suplemento semanal de *La Noche*, vespertino santiagués, máis tarde co remate da súa tese de doutoramento, xermolo da *Historia da Literatura Galega Contemporánea*, 1963 (traballo iniciado en 1956 e con reedicións en 1975 e 1976). Inclúe estudos de etapas e autores literarios da Galiza a partir de 1808 e até 1975. A primeira edición inclúe apenas a primeira parte, abranxendo o século XIX. A obra completa aparece en 1975, sendo desde entón referencia para o estudo da literatura galega contemporánea.

"As tuas verbas de aprobación do que coñeces da miña obra fixéronme moito ben, pois ando tan consumido pol-as miñas angueiras e dificultades no meu traballo no Colexio, e tan esgotado pol-a miña loita constante cos problemas, que ás veces seméllame imposible dispor de tempo e humor pra cumprir o meu desexo de facer a Historia ..." (carta do 19 de marzo de 1957).

EDICIÓN DE TEXTOS

[*Versos iñorados e ou esquecidos de Eduardo Pondal*, (1961), *Edición de Cantares gallegos de Rosalía de Castro* (1969) e *Poesías de Rosalía de Castro*, con L.Fonitoira Surís (1972)]

A edición de textos, quer con carácter crítico quer con carácter antolóxico, foi outra das ideas constantes de Carvalho.

"Coido que, sexan as que sexan as dificultades técnicas ou materias que presente a impresión de Os Eoas, é un deber dos galegos acometer a realización da empresa. (...) Non é admisible que permaneza indefinidamente inédito un material poético elaborado por un escritor de tan outa categoría. A cultura superior galega ten necesidade imperiosa de coñecer de unha vez esa obra, e, ou renunciámos a erguer a nosa investigación erudita ao rango de seriedade e prenitude que compre, ou temos que aspirar a ter a Pondal completo" (Cartas, 8 de novembro de 1955)

Os señores da Pena e O Lar de Clara (1984), novela curta

Provérbios Otomanos: De Selim a Solimám (1985), relato

Scorpio (1987), romance

Aos amores seródios (1979), relato

Libros e autores Galegos (1979 e 1982)

Da fala e da escrita (1983)

Teatro completo (1982) O Fillo, Isabel, O Redondel, Os xefes

Letras Galegas (1984) Escritos sobre Castelao (1989)

Futuro condicional (1982) Cantigas de amigo e outros poemas (1986)

Reticencias (1990)

Estudios rosalianos (1977)

Problemas da lingua galega (1981) Pretérito Imperfeito (1980)

Futuro condicional (1982)

[Obras Póstumas: *Do Galego e da Galiza* (1990) e *Umha voz na Galiza* (1992)]

Compostela, 25 de marzo de 1990

1980

Esta infografía recompila só parte da obra de Ricardo Carvalho Calero: a máis significativa por ser interesante para a lingua e historia galegas ou por ser novidosa.

DOCUMENTACIÓN extraída da exposición "Carvalho Calero: de puño e letra" comisariada por Xoán Costa en 2010. As citas están extraídas das cartas de Carvalho Calero a Fernández del Riego. INFOGRAFÍA: Silvia Cancela